

Go lebelela setšhaba se fedišwa ke Covid-19

Sepedi

Notozi Mgobozi

Go lebelela setšhaba se fedišwa ke Covid-19

Mongwadi ke Notozi Mgobozi
Moswantšhi ke Heidel Dedekind

Rapelo ke mošemane wa mengwaga ye seswai (8) yo a tsenago sekolong sa phoraemari sa Marishane go la Sekhukhune.

O ile a ntšhetša maikutlo a gagwe go mmagwe le bagwera ba gagwe mabapi le Covid-19.

Ke mathomong a kotara ye mpsa gomme
Rapelo o tšhogetše go ya sekolong ka morago
ga maikhutšo a matelele; ka lebaka la gore o
tseba barutwana ba bararo bao ba fetetšwego
ke bolwetši bjo.

O ile a kgopela mmagwe tumelelo ya gore a se
ke a ya sekolong mošupologong woo ka lebaka
la gore o bolawa ke mala ebile ga a nyake go
hlokofala, eupša mmagwe a gana.

O ile a leka mankanyana ka moka ao a nago le
ona, eupša mmagwe a se fetole monagano.

A emelela ka pefelo, a hlapa, a apara a be a
tšea mokotlana wa gagwe wa sekolo a befetšwe
kudu; a leba sekolong a apere sepipamolomo sa
gagwe sefahlegong.

Ge a fihla sekolong, a lemoga phetogo ya ka
moo dilo di bego di dirwa ka gona peleng, le
ka moo di thomilego go dirwa ka gona. A fola
mothalong wo o bego o le ka ntle ga kgorwana
ya sekolo a maketše.

O ile a botšiša barutwana ba bangwe ka ga temogo yeo le diphetogo. Ba mmotša gore ba ile go ba hlola themperetšha le go ba botšiša dipotšišo ka ga maphelo a bona.

Ge sebaka sa gagwe se fihla, morutiši a mo tšea themperetšha, a kgopelwa gore a bule diatla tša gagwe gomme a mo fothela ka sanithaesa. Ka morago ga moo a mo šupetša go leba phapošing ya gagwe.

Le moo, a kopana le se sengwe gape sa go mo makatša, moo dithaka tša gagwe di bego di dutše ka go katologana ebile ba apere dipipamelomo difahlegong tša bona.

Morutiši a hlaloša ka moo dilo di tlo dirwago ka gona go tloga nakong yeo go ya pele, ka ga diphetogo tšeo di tlo šomago ka nako ya go raloka.

Ge sekolo se etšwa, a leba gae a nyamile kudu a tšhogetše bophelo bja gagwe, mola go be go na le dilo tše ntši, tšeo a di beakanyeditšego bophelo bja gagwe.

Ge a fihla gae, a botša mmagwe nnete ya gore ke ka lebaka la eng a be a šomiša mankanyana mosong. Le ge go bile bjalo, o be a flamegile gore a ye sekolong ka mehla ntle le go širela.

O ile a itemogela setatamente se sengwe gape sa go tšhoša ka phapošing, sa gore sekolo se tlo tswalelwa ka lebaka la gore barutwana ba bangwe ba be ba fetetšwe ke birase ga mmogo le mahu a barutiši ba bangwe.

Go ile gwa tšewa sephetho sa gore barutwana ba šireletšwe gore ba se fetetšwe.

Sekolo se ile sa tswalelwa lebakanyana gore se kuelešwe (fumikeitwe) le go hlwekišwa ka dihlwekiši tše maatla go bolaya birase. Tsebišo ye ya nameletša letšhogo go barutwana ba bangwe le barutiši.

Tsebišo ye nngwe gape ya hlagelela ya gore barutiši ka moka bao ba nago le mengwaga ye masometshela le ka godimo ba šome ba le ka gae, ka lebaka la gore ba be ba lebane le kotsi ye kgolo ka maphelo a bona.

Batho ba ile ba hlokofala, batho ba be ba tšhogile. Bao ba bego ba feteditšwe ba beelwa thoko matšatši a lesomenne (14). Ditaba di ile tša phatlalatšwa dikuranteng ka moka mabapi le bolwetši, diyalemoya le dikgokaganyo tša leago, o efa dipalopalo tša mahu, diphetetšo le bao ba phonyogilego birase.

Rapelo a tšhoga a be a se sa nyaka go tšwela ka ntle ga ngwako wa gabo, a ipona a feteditšwe. Mopresitente wa Naga a fa ditsebišo tše mmalwa mabapi le seemo sa naga, gomme se sa feletša se hlotše gore batho ba tšhogele maphelo a bona.

Ka letšatši le lengwe Rapelo a boa gae go tšwa sekolong, a botša mmagwe gore ba boditšwe gore ba tle ka matšatši a mantši ao a bego a beakanyeditšwe kreite ye nngwe le ye nngwe le phapoši ka lebaka la gore ba kgone go dula ka go katologana gomme ba se fetetšane. A bolela ka go kgotsa, “Joo Mma! Ga ke bone ke tla atlega ngwageng wo, ke be ke itshepišitše gore ke tla ba morutwana wa Kreiti ya 4 ngwaga wo o tlogo. Ke duma ge nkabe bolwetši bjo šetše bo fetile.”

Mmagwe a dula fase le yena a mo dira gore a kwešiše gore tšohle mo lefaseng di na le nako ya tšona, re swanetše go no ema go fihlela ge tšohle di okobala, gore re tsebe diphetho tšeo di tla tšewago kua sekolong gomme re kgone go tšwela pele. Rapelo a lahlegelwa ke tshepo ge a nagana mengwaga ya gagwe ya bonnyaneng. Dikolo di butšwe le go tswalelwa ka mabaka a mmalwa. Ka dinako tše dingwe barutwana ba a dula ba se ye sekolong lebaka la kgwedi goba tše pedi, gomme ka moka ba dula ba sa thaba le gatee.

Yo mongwe wa batswadi a re, “re swanetše go rapelela seemo se ka lebaka la gore dilo di senyega di eya pele.” Morutiši a ba hlohleletša ka gore, “tše ka moka di tlo feta; a re beng le tumelo.

Barutwana ba swanetše go šoma ka thata mošomong wa bona wa sekolo ba le ka gae le sekolong. Re emetše mafelelong a ngwaga ka nnete go bona seo se tla diregago ngwageng wo o tlogo.”

“Ye ke histori yeo e ka se lebalegego go bohle.”
Re tlo abelana ka maitemogelo a Covid-19 le barutwana ba bangwe mengwageng ye e tlogo ka moo e feleditšego e šarakanya dikolo ka gona, gomme lefase ka moka le eba ka tlase ga kgatelelo ye kgolo.

“Go na le selo se tee feela seo se ntlišetšago letšhogo, e lego fišwa ga dikolo. Ga ke na le bonnete bja gore sekolo sa rena se tla atlega go efoga maemo a mohuta wo,” a realo Rapelo.

“Seo se tlogago se befile kudu, morutiši wa rena o sa tšwa go re botšiša ka ga dikgetho tša rena tša bophelo ge re gola. Ke mmoditše gore ke nyaka go ba ngaka ya diphoofolo gobane ke rata diphoofolo.

Barutwana ba bangwe ga ba nyake go boela sekolong gona bjale. Ke ipotšiša gore ba tlo fihlelela ditiro tša bona bjang ge ba sa nyake go ithuta.”

Dikolo di ile tša feletša di butšwe ka morago ga maikhutšo a matelele, gomme batswadi ba biletšwa kopano yeo ba bego ba tlo boledišana ka ga go tšwetša dilo pele.

Hlogo ya sekolo a ba tsebiša gore barutiši le barutwana ka moka bao ba bego ba feteditšwe ba fodile, gore batswadi ba seke ba tshwenyega ka ga polokego ya bana ba bona kudu ge ba tla be ba obamela melawana ya polokego.

Barutiši le bona ba latela melawana ya polokego ka phapošing ya barutiši go efoga phetetšano. Theeletša tšeo ba di abelanago mabapi le tšeo di diragalago ka diphapošiborutelong tša bona, go šitišana ga barutwana ka nako ya tshepedišo ya thuto.

Ba a ngongoregelana ge ke le gare ke ruta. Mahlomola a goeletša, "Matome o gohlola ntle le go bea letsogo molomong wa gagwe." Ge ke sa re ke a araba, Mapula a goeletša, "morutiši, Selaelo ga se a apara sepipamolomo gomme o ethimola kgafetša-kgafetša."

Ka swanelwa ke go emiša ka thuto gore ke swaragane le seemo seo.

Dingongorego tša Rapelo ka ga sekolo di a namelela, o lahlegelwa ke boroko ka lebaka la ditoro tše mpe ka ga bolwetši bjo.

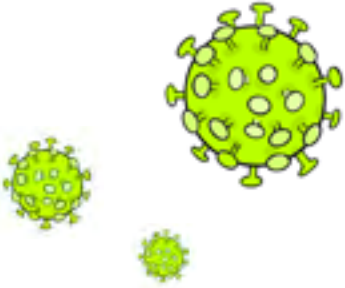
Mmagwe le yena o a tshwenyega ka go bona morwa wa gagwe a flaišega ka letšhogo.

Hlogo ya sekolo o šoma ka thata go theoša kgakanego magareng ga barutiši le barutwana.

Rapelo a kgopela mmagwe gore a mo thuše go ngwala sereto seo e lego kgale se le ka mogopolong wa gagwe. Ba tšere matšatši ba ngwala sereto se go fihla ba se fetša.

A iša sereto sekolong gomme a kgopela morutuši gore a balele phapoši ka moka.

Ke Tšhogile!

Ke tšhogile
Mma le yena o tšhogile
Morutiši wa ka le yena
Wena ga se wa tšhoga?

Re kwele ka ga bolwetši bjo bja
go bolaya ka diyalemoya
Re bo bone Thelebišeneng
Re badile ka ga bjona Dikuranteng

Re kwa le batho ba bolela ka bjona setšhabeng
Bjo! Ke bolwetši bja go bolaya ebile ke a tšhaba

Ke tšhaba go etela bagwera ba ka
Ke tšhaba go raloka le bagwera ba ka
Ke tšhaba go ya sekolong
Ke tšhaba le go ya toropong
Ke na le letšhogo

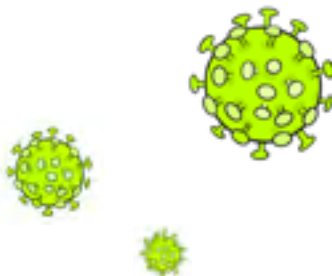
Ke tšhaba go lwela ditokelo tša ka
Ke tšhaba go abelana ka dikakanyo tša ka
Ga ke kgone le go bogela dipapadi
tša ka tše ke di ratago
Dibopiwa ka moka di phela ka letšhogo
Ke ka lebaka leo ke nago le letšhogo le

Bolwetši bjo bo nkutsweditše lethabo la ka
Bolwetši bjo bo nkutsweditše ditokelo tša ka
Bolwetši bjo bo ntšeetše maphelo
a bagwera ba ka
Bo tšere maphelo a batswadi le bana
Ke tšhogela bophelo bja ka

Ke hlapa diatla tša ka kgafetša
ka sešepe le meetse
Ke tšea matsapa ka moka ao
ke eleditšwego ka ona
Ke dula ke apere sepipamolomo sa ka
Eupša ke sa tšhaba Covid-19
Tloga Covid-19, tloga!
Ke nyaka tokologo ya ka

Ke nyaka bophelo bja ka
Ke rapelela tokologo ya bana
Mo dinakong tše tša go tšhoša
go se nago le tshepo
Ke leboga Morena ka polokego ya ka
Ke tšhogile! Ke tšhogile! Ke tšhogile!

Re holofela gore go tla ba le phodišo
Dingaka di tla hwetša phodišo
Bolwetši bo tla tloga
Re tla thaba gape.

DITEBOGO

Mongwadi ke

Notozi Mgobozi

Moswantšhi ke

Heidel Dedekind

Molekodi ke

Ntombikayise Njadayi

Nelisa Mviko

Nopasika Xapa

Mohlami ke

PixelPing Design

Mofetoši wa puke ke

Maureen Ramusi

Motsinkedi wa puku ke

Makoma Phatudi

ISBN 978-0-638-00809-8

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

